

OD REDAKCJI

„Regionalizm jest ideologią historycznie ukształtowanych zbiorowości terytorialnych odznaczających się żywą świadomością więzi lokalnych i poczuciem odmienności wobec innych zbiorowości. Zrodził się jako ruch społeczny, który w oparciu o zespół cech charakterystycznych dla pewnego obszaru objął swoim wpływem życie społeczne, gospodarkę, sprawy kultury w celu wszechstronnej aktywizacji ogółu mieszkańców jako wspólnoty regionalnej. [...] Zagadnienia regionów, regionalności i regionalizmu przestały dziś interesować tylko animatorów życia kulturalnego w społecznościach lokalnych. Na całym świecie obserwujemy ożywienie dyskusji w tym zakresie, a słowa takie jak »regionalizm«, »mała ojczyzna« »tradycja i kultura regionalna« czy »dziedzictwo« na trwałe weszły do codziennego słownika, także Polaków. Mnożą się inicjatywy kulturalne, powstają stowarzyszenia osób pragnących budować lokalną tożsamość i działać na rzecz swoich małych ojczyzn” – pisze Stanisław Żelaźniewicz¹. Charakteryzowany przez autora renesans lokalizmu i regionalizmu nie ominął świata nauki. W dobie globalizacji i organicznie związanej z nią globalizacji problematyka małych ojczyzn coraz częściej interesuje badaczy, zwłaszcza w kontekście wyłaniania się tzw. „nowego regionalizmu”. Jego powstanie charakteryzuje się sprzężonymi cechami: regionalizm ten wykracza poza ramy państwa narodowego, wywołując rywalizację regionów w miejsce dotychczasowego uzupełniania się w ogólnokrajowym podziale pracy. Jak pisze Michael Keating, nowy regionalizm podlega modernizacji i jest zorientowany na przyszłość, w przeciwieństwie do starszego prowincjonalizmu, który charakteryzował się sprzeciwem wobec zmiany i obroną tradycji. Jednakże obie formy regionalizmu, dawna i nowa, współistnieją w niełatwym partnerstwie, poszukując nowego modelu syntezy uniwersalizmu i partykularyzmu².

Wyższa Szkoła Humanitas od początku swojego istnienia prowadzi interdyscyplinarne badania regionalistyczne o charakterze zagłębioznawczym i śląskoznawczym. W ten ważny i potrzebny nurt dociekań naukowych włączył się również powstały w 2009 roku Instytut Politologii WSH, koncentrując swoje zainteresowania wokół problematyki tożsamości lokalnych, prawnych i politycznych aspektów funkcjonowania samorządu terytorialnego, europejskich regionalizmów i społecznych funkcji mediów lokalnych. Publikacyjnym świadectwem regionalistycznych pasji naukowych pracowników Instytutu Politologii WSH jest niniejsze czasopismo, przygotowane i wydane we współpracy z Instytutem Zagłębiowskim Wyższej Szkoły Humanitas.

¹ Cyt. za: *Polski system edukacji po reformie 1999 roku. Stan – perspektywy – zagrożenia*, red. Z. Andrzejak, L. Kacprzak, K. Pająk, Poznań–Warszawa 2005, s. 63.

² M. Keating, *The New Regionalism In Western Union: Territorial Restructuring and Political Change*, London 1998, s. 1.

Do rąk Czytelników oddajemy pierwszy numer rocznika poświęconego szeroko pojętej tematyce lokalnej i regionalnej, analizowanej przede wszystkim z perspektywy politologii, ale również dyscyplin pokrewnych: socjologii, medioznawstwa czy nauk o kulturze. Zawiera on artykuły napisane w większości przez pracowników i współpracowników Instytutu Politologii WSH, choć zdarzają się w nim także teksty, które nie wyszły spod pióra naukowców – szkice autorstwa lokalnych dziennikarzy i miłośników regionu. Periodyk „Regionalne Studia Polityczne Humanitas” podzielony został na trzy części. Pierwszą, zatytułowaną „Studia i materiały”, wypełniają artykuły naukowe, dla których wspólnym mianownikiem jest szeroko rozumiana tematyka lokalna. Część druga – „Szkice zagłębiowskie” – wykracza poza przedmiot zainteresowania nauki o polityce. Składa się z materiałów publicystycznych – artykułów i wywiadów, których celem jest przybliżenie wiedzy o Zagłębiu Dąbrowskim i różnych wymiarach lokalnej tożsamości (aspekt kulturowy, historyczny, społeczny). Naszą intencją było bowiem stworzenie czasopisma, które łączyłoby w sobie walor naukowy z popularyzatorskim, warsztat badacza z warsztatem publicysty i komentatora rozmaitych zjawisk i procesów składających się na życie społeczne zagłębiowskiej „małej ojczyzny”. Trzecia część czasopisma obejmuje recenzje nowości wydawniczych o tematyce regionalistycznej oraz relacje z konferencji naukowych.

Jan Iwanek
Michał Kaczmarczyk